

Štajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravitelstvo se nahajata v Ptuju, gledališko poslopije števil. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastojni, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 2.50, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 25.

V Ptujju v nedeljo dne 23. junija 1912.

XIII. letnik.

Današnja številka „Štajerca“ ima 4 strani besedila; vsled tega obsega skupaj 12 strani in 1 slik.

Praško gospodarstvo.

Slovenski prvaki liberalne in klerikalne stranke znajo tako izborna deželna gospodarstva v Kranjski in Koroški kritizirati, da bi človek res mislil, da imajo v svoji hiši vse v redu. In temu ni tako. Kranjska je od l. 1882 naprej popolnoma v slovenskih rokah. Preje so gospodinjstva liberalci Hribarjevega kalibra. Zdaj pa so se potihnilo bolj ali manj ožlindrani klerikalci v pravo. In pričeli so „gospodariti.“ Kakor druga kranjska stranka „boga Pobasaj“, tako so tudi klerikalci izrabljali vse javne zastope svoje politične in osebne namene, — polnili so denarjem davkoplačevalcev svoje lastne karte blaginje svoje politične stranke. Tako nikdar nikdar ni teptalo pravice v blato, kakor se še ni tako grdo „žrilo“ ob javnem „kmetu“... Sleherni človek mora danes reči: „Klerikalci pridejo slovenski prvaki na krilo, povsod zapravljajo na brezvestni način ljudski denar.“ Za nami vseljini potop! — to je geslo vse političnih poštenjakov, ki mečejo z neuporabnim jezuitizmom v bogemu slovenskemu gospodarstvu pesek v oči...

Od leta 1908 sem so dobili slovenski klerikalci vso kranjsko deželo v svoje kremplje. In danes že poka na vseh koncih in krajih, danes že napravili dolgove čez glavo, danes si ne morejo več pomagati. Edino skrivnost jim je še skrivnost. Ali tudi skrivnostno zagrinjalo se pričenja dvigati in kmalu bodo stali ti politični prvaki v vsej svoji nagoti pred očmi javnosti. Pristajši klerikalne stranke ji obračajo danes hrbet. Ne marajo več z njo hoditi,

Vrag na Ljubelju.

Spisal Georg Lulek.*

Ko je Lucifer že dolga dolga leta čez peklo in vsa sveta kraljevstva ter dežele vladal, naveličal se je vedno več splanjanja in opazovanja. Odprl je svoje peklenko kraljevstvo in rekel svojemu sinu Puciju:

„Ljubi Puci, med vsemi mojimi pokvarjenimi sinovi in hčerkami imam do tebe še največ zaupanja. Ti si mi od vseh najljubši, ti imaš poleg slame in mrve še druge stvari v tvoji butici in imaš tudi jeziček na pravih mestu. Jaz sem že star, zobje se mi majojejo in vlaganje mi dela težave. Hočem ti torej del svojih vladarskih pravic odstopiti. Zbežiiva iz te vročine in pojdiva na svet, da se najino srce ohladi in da zamoreva svetlo svetlo dejanje izvršiti!“

Oba sta torej odšla za nekaj časa iz večne vročine. Dolgo sta potovala semtertja po hladni zemlji, prešli planjave, mesta, vasi, doline in gore, dokler nista prišla v pokrajino med Oberdrauburgom in Unterdrauburgom, med Neumarktom in Tržičem. Na južni strani te pokrajine, torej kakor pravijo ljudje na meji med Koroško in Kranjsko, vidil je Puci divje, raztrgano gozdo, polno skal in kameňov, kjer si pravijo lisice „lahko“ in hroščolazci pravijo: »Ej, ta pokrajina je lepa!« Ali

* To povest pripovedujejo v koroški Rožni dolini. G. Lulek je napisal v „Allg. Bauernzeitung“ objavil. Smatramo za dobro, če povestimo tudi svojim čitateljem, čeprav z malimi spremembami, kakor so ravno vse različnosti jezika potrebne. (Opomba.)

sram jih je njenih dolgov in lumparij, s studom in gnusom se obračajo od nasilja zapravljivcev ljudskega denarja.

Nekateri pošteni slovenski klerikalci pa imajo celo pogum, da v javnosti svarijo pred nadaljevanjem te roparske klerikalne politike. Med temi ljudmi je tudi prejšnji deželni glavar kranjski dvorni svetnik pl. Šuklje. Mož spada gotovo med najvplivnejše voditelje slovensko-klerikalne stranke. A vendar je vrgel raje svojo službo kot deželni glavar proč, kakor da bi deloval po ožlindrani taktiki dr. Sušteršičeve bande. In ker v resnici slovensko ljudstvo ljubi, ker mu je v resnici za gospodarsko delo, svari pl. Šuklje zdaj javno pred pogubnim gospodarstvom lastne nje-gove slovensko-klerikalne stranke.

Pl. Šuklje izdal je ravnokar zanimivo knjižico o kranjskih deželnih financah. Ta knjižica, ki ni pisana od kakšnega „nemčurja“ ali „liberalona“, temveč od bivšega deželnega glavarja kranjskega, od voditelja slovenskih klerikalcev samega, je izredno zanimiva. Ona je naravnost zgodovinski dokument zločinške pokvarjenosti prvaškega gospodarstva. Za danes naj omenimo le par številke iz te knjižice! Priporočamo somišljenikom na Štajerskem in Koroškem, naj te številke natanko in pazno premislijo!

Deželni proračun kranjski izkazuje za leto 1912 zahtevka K 6,683.326, dohodkov pa K 2,594.515; torej primanjkuje deželi skupno 4,088.814 kron. Pred osmimi leti, namreč l. 1894 pa je kazen deželni proračun te-le številke: zahtevki 2,293.362 K, dohodki 231.818 K, primanjkljaj 1,061.544 K. Primanjkljaj iz l. 1912, ko so slovenski klerikalci na krnilu, je torej za skoraj 1 milijon 800 tisoč kron večji nego sploh vse deželne potrebnosti iz leta 1894!!! To je tako grozno spričevalo nezmož-

ljudje, ki morajo tam živeti in se po strmi poti mučiti, pravijo: »Pokrajina je grda!«

Puci je odprl svoj hudičev gobček ni je zakričal: »To ti bilo pravo mesto za oddajo zemeljske vlade; najvišjo goro bi lahko za stol porabila ni bi imela lep razgled.«

»A kaj«, je godrnjal Lucifer, »razgled sem, razgled tja! Kaj me briga ta gora, ki jo imenujejo ljudje Stou, ali pa vso gorovje, ki mu pravijo Karavanke? Mene briga samo ena cesta, ki vodi čez gorovje od Koroške na Kranjsko in ki jo imenujejo cesto čez Ljubelj (Loibl). Tu je navada, da tisti vozniki, ki svoje konje prav trpinčijo, po smrti sami konji postanejo in da se morajo potem ravno tako mučiti. In kadar dobim tako zacopirano duso v pravem času, potem je moja. Ali v zadnjem času so mi hudobni ljudje namesto stare nove, boljše ceste zgradili. Zdaj se konje manj muči in jaz dobim manj voznikiških duš. Semtertja pa mi pride še katera v kremplje. Časi so postali za me slabši! Ljudje celo mene, podzemeljskega vladarja, zasramujejo. V Rožni dolini pojejo to-le pesem:

„Auf tajč haist er Taifl
auf vindiš hudič,
ferdamana bestja
in Krain und in Flič!“

Pa to še ni vse! Tam zgoraj na meji med Koroško in Kranjsko so postavili spomenik za svojo cestno zgradbo, samo da mene jezijo. Pa jim bodem že pokazal!

Medtem sta prišla na Ljubelj in sta zlezla na spomenik; še danes se vidi na spomeniku praske njihovih

nosti slovenskih klerikalcev, da bi se morali ti ljudje v mišje luknje poskriti, ako bi imeli le še iskrico poštenja v sebi. Z raznimi dokladami in davki se hoče 2,430.000 K skupaj spraviti, tako da bi znašal konečni primanjkljaj l. 1912 okroglo 1.658.814 kron. Po računskih zaključkih znašal je l. 1908 primanjkljaj samo 9343 K; zdaj pa znaša že več kot 1,600.000 K. Torej so slovenski klerikalci, odkar so prišli do deželnega odbora in odkar imajo vse deželno gospodarstvo v svojih krempljih, povečali letni primanjkljaj za več kot 1 1/2 milijona kron...

Pl. Šuklje je kritike nadalje, kako lahkomišelnost in površno danes slovensko-klerikalna stranka z ljudskimi denarji. Politični duhovnik dr. Krek je v svojem poročilu o proračunu komaj toliko vrstic rabil, kolikor mora dežela milijonev plačevati. Vse površno, lahkomišelnost, — kajti grč se za tuji denar. Klerikalci izrabljajo zdaj melioracijski sklad, namesto da bi davčno moč prebivalstva z rjim dignili.

Pl. Šuklje nam pove potem v svoji knjižici, da ima kranjska dežela vsled tega „gospodarstva“ skoraj 22 milijonov kron dolga. Pri temu pa še razni dolgovni niti vračunjeni niso. Proti tem dolgovom postavi kranjska dežela le 8 1/2 milijonov aktiv. Ako se te aktivne odtegne, ima torej kranjska dežela 13 milijonov 300 tisoč kron dolgov. Pl. Šuklje pove potem natanko, da oddajajo slovensko-klerikalni velikaši podpore strankarsko, iz političnih, torej v tem oziru nedostojnih nagibov. Poleg tega pravi, da bode primanjkljaj kranjske dežele za prihodnje leto 1913 še narastel in gotovo svoto dveh milijonov kron dosegel.

Tako stoji torej stvar na Kranjskem, kjer vladajo slovenski prvaki. In ti ljudje naj bi Štajerca ali Korošce gospodarstva učili? Naj se poskrijejo z vso svojo sramoto...

krempljev. Sedela sta na špicastih stebrih težko. Kako morejo tudi ljudje tako špicaste stebre delati! Kako more v bogi vrag s takimi ljudmi usmiljenje imeti!

A vrag ima v ognju utrjeno zadnico in tako sta končno vendar-le sedela, svoj rep pa sta okoli stebra ovila.

Nekaj časa sta molčala, premagana od krasote pokrajine. Končno se je obrnil Lucifer proti severu, odprl svoje žrelo in rekel: »Ljubi Puci, poglej na to stran, od koder prihajajo mrzli vetrovi. To je koroška dežela! To deželo ti dam odslej pod tvojo vlado!« — In vrnel je nepripravljenemu Puciju debelo, grčevo palico na butico, da je kar zaropotalo. Puci je palico vjel in poljubil; to je bilo odslej njegovo žeslo. Ljudje v Rožni dolini so začuli ta ropot. Rekli so: »Potres je!«

Lucifer pa se je obrnil na svojem kamenitem sedežu proti jugu in je vzdihnil. Pohlevno je stiril Puci ravno isto. Končno je odprl Lucifer svoj gobec in rekel ježno: »Puci, poglej na to stran, kjer prihajajo gorki vetrovi! To je kranjska dežela!« — Obmolknil je; njegova prsa so delala kakor meh v kovačnici v Selah. Puci je vprašal: »Ali boš tudi to deželo meni izročil?«

A zdaj je pričel stari hudič jokati, da se mu je glava kar v taktu semtertja migala. Le težavno je mogel govoriti: »Ljubi Puci, na Kranjskem imam, žal, sam dosti opraviti!« In izpustil je peklenki smrad ter dal znamenje za odhod. Odvila sta repe od stebra in zlezla doli. Lucifer jo je popihal tja proti Tržiču, Puci pa proti Borovljam.